

året.

Enligt hvad upplyst blifvit, faller skatten på det af inhemsk malm tillverkade stångjernet med 1 1/4 till 2. procent af dess tillverkningsvärde. Då nu jernverksegaren icke alltid kan göra sig för denna skatt ersatt å den exporterade varans pris, men deremot lättare är i stånd att hvälfva densamma på den inhemska konsumenten, fördyras härigenom det i landet förbrukade jernet med ett högre procenttal af tillverkningsvärdet. Och då för drifvandet af snart sagdt all annan industri jern och jernvaror äro mer, eller mindre behöfliga, berörer alltså den ifrågavarande skattens aflyftande medelbart landets industriella intressen i allmänhet, så mycket mera som den skyddstull, jernverken ännu delvis åtnjuta, derigenom blefve för desamma i mindre grad behöflig.

10

Emedan isynnerhet stångjernstillverkningen på senare tid betydligt tilltagit, har äfven skattens totalbelopp varit i stigande. Detsamma har under de tio åren 1856.—1865. i medeltal utgjort ungefär 32 000. mf för år och särskildt åren 1861.—1865. uppgått i medeltal till nära 40 000. mk. Å ena sidan har det väl visat sig, att statsverket förmått bestrida stora, till lindrande af nöden i landet påkallade, utomordentliga utgifter, och det kan derföre motses, att bortfallandet af den ifrågavarande stats inkomsten icke skall blifva kännbar, i synnerhet som inverkan af skattens aflyftande på landets industri, efterhand bör bereda statsverket någon ersättning på andra, indirekta skattetitlar. Men då å andra sidan flera för landets bästa önskvärda åtgärder hittills blifvit tillbakaställda för den tvingande nödvändigheten af nyssnämnda extraordinära utgifter, och då redan i närmaste framtid statsverkets tillgångar komma att för sådane åtgärder tagas i anspråk, har Hans Kejsrerliga Majestät aktat nödigt, att aflyftandet må ske efterhand och derföre i nåder velat föreslå:

20

att ofvananförda under namn af tionde- och hammarskattsjern utgående skatter skola erläggas för innevarande år 1867. med trefjededelar, för 1868. med hälften och för 1869. med en fjerdedel af det för hvarje särskildt verk stadgade belopp, hvarest jernverken från år 1870. skola vara från utgörande af ifrågavarande skatter, helt och hållet befriade.

30

Såsom skäl för denna underdåniga hemställan framhöll Senatorm, att, enligt Senatorms uppfattning, en proposition till Ständerna borde såsom allmängiltig förorda den åtgärd, Hans Kejsrerliga Majestät genom densamma föreslår. Likaså borde i Senatorms tanke propositionen innehålla någon framställning af skälen, hvarföre skatten skall aflyftas endast efterhand; hvarjemte Senatorm ansåg nu gällande lagstiftning i ämnet böra hos Ständerne åberopas.

40

693 YTTRANDE VID EKONOMIEDEPARTEMENTET 23.III 1867

RA, Senatens arkiv

Efter antecknandet häraf uppläste Senatorm Snellman ett sålydande betänkande i ämnet:

I:o »Med den kännedom Kejsrerliga Senaten eger om Statsverkets tillgångar och behof, behöfves det icke bevisas, att någon säkerhet icke kan finnas för bestridandet af den låneannuitet eller den räntegaranti, som utförandet af den föreslagna jernvägen skulle erfordra (2 830 400.mark)

50

Huruvida statsverket likväl skulle kunna lemna något större eller

mindre bidrag dertill, beror, helt och hållet af de kommande skördarnes beskaffenhet. Ty 1:o befriar en tillfredsställande skörd staten från de stora, extra ordinära utgifter till befolkningens understödande, de senaste åren påkallat; 2:o Ökas genom spanmålsimportens bortfallande behållningen å utrikeshandeln och derigenom landets penningtillgång; 3:o Sättes jordegaren i tillfälle att gifva mera arbete, och 4:o tilltager genom dessa båda förenämnde orsaker välståndet samt konsumtionen och statsinkomsten på de indirekta skattetitlarne.

10 På dessa anförda skäl måste alltså tillsvidare all beräkning på något större bidrag för ändamålet af statsverkets ordinarie inkomster lemnas beroende.

2:o Om några medel för ändamålet skola kunna påräknas af de anslag, Ständerne vid förra landtdagen för kommunikationerna anvisat, beror till någon del af nu församlade Ständers beslut angående bränvinsbränningen – och för det andra deraf, huruvida Ständerne med anledning af nu ifrågavarande proposition vilja låta förslaget till banan Tavastehus–Tammerfors förfalla och i stället anslå härtill bestämda medel för jernväg från Lahtis till S:t Petersburg,

20 Likväl blir för närmaste framtid äfven ett sådant anslag osäkert, om Ständerne icke tillika vidtaga sådan ändring i ordningen för de å bränvinsbränningsskatten anvisade anslag, att åtminstone en del af de åt kommunerna bestämda anslag ställas efter anslaget för jernvägarne.

Att begära något nytt anslag, synes vara lika ändamålslost, som det vore ovist, att under närvarande tid öka skattebördorna, i hvilken form än sådant skulle ske.

Propositionen borde derföre innehålla endast ett förslag eller en antydning om bränvinsbränningsskattens användande, på sätt här ofvan framställts.

30 *Anm.* Med ofvanstående bör ihågkommas. att om banan skulle byggas med statslån:

a) hela lånet icke behöfves på en gång upptagas, således också hela den beräknade annuieteten icke genast utbetalas; och b) att, om byggandet öfverlemnas åt ett aktiebolag, utbetalning af räntegarantin kan ifrågakomma först efter 3. å 5. år.

3:o Frågan gäller dock icke blott möjligheten att bereda tillgångar för utgiften, utan äfven att betala densamma till utlandet i *valuta*.

Denna är den stora åtskilnaden emellan ett företag med utländskt – och med inhemskt kapital, att i senare fallet *valuta* icke går ur landet.

40 Hvarje sådan utbetalning till utlandet måste ersättas genom motsvarande ökad export eller minskad import. Eljest minskar den landets penningtillgångar.

Man kan väl säga: lån för ett produktivt företag måste rätt användt gifva motsvarande ränta. Men om jernväg är ett företag, som endast långsamt förmår öka produktionen, isynnerhet i ett land sådant som Finland.

Den omedelbara inverkan, det lånade kapitalet kan hafva på industrins höjande, genom att till en del i landet spridas, bör icke heller öfverskattas.

50 1/3 del deraf torde stanna i utlandet, för skenor och annan nödig material.

Af återstående 2/3. delar inflyta och användas i landet endast 70 % ||Enligt proportion 160 000. å 112 000. p<er> verst.|| – må vara vid direkt lån 80 % – d. v. s. 7/15. å 6/15 eller 46,6. å 55,5 % af hela det lånade kapitalet. Man kan således anse, att dessa medel använda såsom omedelbart kapital för den enskilda produktionen kosta landet en ränta

å ungefär 10. procent.

Dessutom: det är en känd utsago, att äfven ett inhemskt kapital, nedlagdt i jernvägar, är *fästadt*. Man förstår härmed, att det dröjer länge, förrän kapitalet ur leverantörernas och arbetarens hand återkommer till disposition för landets industriidkare i allmänhet. Är kapitalet lånad i utlandet, är förhållandet enahanda. Och i hvardera fallet ökar det på denna sin väg konsumtionen och importen och kommer först sålunda förminskadt industrin i vidare kretsar tillhanda.

Denna återstod af det utländska lånet komme alltså att kosta landet vida utöfver sagde 10. procent. D. v. s. *dess inverkan på* höjandet af landets industri kan icke motsvara de annuiteter, som skola utbetalas – utan dessa måste i en längre tid å för år minska landets penningtillgångar.

Denna omständighet tål noggrannt öfvervägande. Landet utbetalar redan för krigskostnader, för jernvägskostnad, för hypoteksföreningens lån, som också ännu i ganska ringa mon torde verka produktivt, samt för Bankens lån – det enda produktiva – ett belopp af ungefär 2 150 000. mark.

Frågan är: huru stor förhöjning å denna utbetalning förmår landet bära? Det är genom nådig proposition en donationsgodsens inlösande redan bestämdt, att den möjligen under närmaste tio år kan ökas med 448 000. ända till 832. tusen mark – derefter fortfara i 27. år med 480 000. mark.

4:o Nödvändigt synes derföre, att för Ständerne må kunna uppvisas någon gifven tillgång till annuiteten betäckande åtminstone till någon del, utan att landets penningtillgång derigenom förminskas.

Ingen annan sådan tillgång torde kunna påfinnas, än kronans skogar. Forststyrelsen uppgifver, att i dem finnas åtminstone femton miljoner till afverkning tjenliga stammar.

Det lärer vara någon utsigt till, att förändrade vilkor skola göra ökad försäljning ur desamma möjlig.

Å ena sidan är det klart, att verkets försäljande till sågegarne i landet inbringar landet mera än direkt försäljning af stammarne till utländningen.

Men å andra sidan är det *visst*, att statsverket i senare händelsen kan erhålla valuta direkt i hand – medan det förra försäljningssättet förutsätter utkrediterande, och *osäkert* är, huru stor del af försäljningspriset i utlandet skall inkomma i form af valuta – och huru stor del åter i importvaror för konsumtionen.

Önskligt synes vara, att båda försäljningssätten kunde anlitas, så att direkt försäljning blefve hufvudsak, utan att dock sågegarne komme att sakna nödig tillgång till stock, i händelse de bjuda lika pris.

I propositionen synes dock något detaljerande af denna fråga icke vore nödigt. Kunde blott den försäkran afgifvas att t. ex. 1 000 000. mark – (d. v. s. 350. å 400. tusen stammar årligen) skall på denna väg anskaffas, vore redan mycket vunnet.

5:o Ständerne hafva anslagit: för banan Riihimäki Lahtis: annuitet å 5 860000. mark anlag, 7 % 410 200.
för banan Tavastehus–Tammerfors å 9 244 000. mark – 647 080.
anlages härtill: kronoskogarnes försäljning för netto – 1 000 000.
göra dessa poster in summa – 2 057 280.

Af den begärda annuiteten skulle alltså brista 773 000. mark

Komme den ifrågavarande banans utförande att öfverlemnas åt ett

aktiebolag, tala flera skäl därför, att äfven Helsingfors–Tavastehus banan skulle åt samma bolag försäljas. Beräknas för densamma kunna erhållas ett pris af 120 000. mark p^er verst eller 12. miljoner mark, skulle kapitalet, hvarå räntegaranti erfordrades, förminsas med detta belopp, alltså räntegarantin å 5 1/12 % med 610 000. mark, som sammanlagdt med förestående 2 057 280, gör 2 667 280. mark.

För återstoden af det erforderliga beloppet kunde väl statsverket ikläda sig förbindelse 163 120. mark – ja väl för vida deröfver, emedan dock något hopp måste hysas till framtiden.

10 Försäljning af Helsingfors–Tavastehus banan motiveras deraf, att bolaget skulle komma att trafikera densamma, och att kollisioner mellan de båda förvaltningarne lätt skulle uppstå. Denna bana skulle återfalla till staten på samma gång, som den öfriga banan – antagligen efter 90. år. Räntan på köpeskillingen kan quitteras mot räntegaranti för 12. miljoner af kapitalet för Peterburgs-banan. Statsverket vinner: tillskottet till trafikknaster, pensioner m. m.

6:o Här antages, att byggnaden skulle öfverlemnas åt ett aktiebolag. Detta medför den stora fördel, att man vet, hvad man kommer att betala. Bygges banan för statsverkets räkning, är väl annuiteten en på 20 förhand känd utgift. Deficit i trafikknasten kommer dertill, och dess belopp kan deremot, svårligen uppskattas – Tavastehus–Tammerfors banan har erfordrat ett tillskott af 1 600. mark p^er verst och år. Det skulle på 548. verst göra 556 800. mark d. v. s. ungefär 1,1 % på nominela kapitalet.

Skulle efter anställd undersökning bana med lättare öfverbyggnad visa sig tillfredsställande, vore kanske ett bolag icke lika lätt funnet; men med en anläggningsknast, må vara, 50 % billigare, d. ä. till 30 19 1/2 miljon i stället för 39. miljoner, vore dock byggnad för statsverkets räkning möjligare. En tioårig stockleverans, kunde möjligen inbringa hela kapitalet, sålunda, att detta skulle erhållas i förskott mot 30 viss ränterabatt.»

694 C. G. F. WREDE – J. V. SNELLMAN 4.IV 1867

HUB, JVS handskriftssamling

Wälborne Herr Senator och Riddare!

40 Något borde göras till hämmande af den talrika lösa befolkningens under missvextåren fattade smak för tiggeri och dess all sedlighet undergräfvande vagabondlif. I saknad af arbete och bröd begås af dessa dagdrifvare brott förut sällsynta i Österbotten, såsom inbrottsstölder och tjufnader af alla upptänkliga slag. Den besuttna delen af allmogen, sjelfva stadda i nöd, urständsatta att förse andra behöfvande med arbete och föda, bönfalla på det enträgnaste att Kronan måtte förskaffa den sysslösa hopen arbetsförtjenst vid något större allmänt arbete. Inseende vådan af ofvan antydda ställning och i afsigt att 50 afhjelpa densamma, ingick jag den 18:de December förlidet år till Hans Kejsrerliga Majestät med underdånigt förslag till allmänt arbete inom Ilmola socken belägen i midten af de församlingar derifrån tiggare utströmma. I förhoppning om gynnsamt svar har jag, med anspeglning på snar arbetsförtjenst, sökt tillhålla kommunerna att till förekommande af utvandringar i det längsta draga försorg om sina fattiga, men då Kejsrerliga Senaten icke tyckes fästa afseende vid förslaget ser jag mig